

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародної економіки та світового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"
спеціальність 051 "Економіка"
освітня програма міжнародна економіка
спеціалізація міжнародна економіка
вид дисципліни обов'язкова
факультет економічний

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“22” червня 2018 року, протокол №8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
к.е.н., доц. Дуна Н.Г.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки та світового господарства

Протокол від “11” червня 2018 року № 9

Завідувач кафедри міжнародної економіки та світового господарства

_____ Задорожний Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки магістра спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Міжнародна економіка»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» є формування професійних компетентностей з управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства на основі поглиблення системи теоретичних знань та практичних навичок з міжнародної конкурентоспроможності підприємств визначати їх позицію на зовнішньому ринку, аналізувати конкурентний потенціал та конкурентні переваги.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» є вивчення ключових проблем міжнародної конкуренції та конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей та національної економіки, набуття вмінь аналізувати форми та методи конкуренції, визначати фактори міжнародної конкурентоспроможності підприємств.

1.3. Кількість кредитів 5

1.4. Загальна кількість годин 150/150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1	
Лекції	
16 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота	
118 год.	140 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати

- умови виникнення та роль конкуренції в ринковій економіці;
- основні форми та риси конкуренції;
- структуру та елементи середовища формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства;

- міжнародні стратегії конкурентоспроможності підприємства.
- В результаті засвоєння курсу студенти повинні вміти:
- аналізувати міжнародне конкурентне середовище підприємства;
- виокремлювати конкурентні переваги підприємства;
- вибрати стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні основи управління міжнародною конкурентоспроможністю

Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки.

Сутність та види економічної конкуренції. Форми конкуренції та їх еволюція. Основні види міжнародної конкуренції. Функції конкуренції. Прийоми цінової та нецінової конкуренції. Порівняльна характеристика основних ринкових структур.

Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку.

Визначення конкурентоспроможності та міжнародної конкурентоспроможності товару. Структура життєвого циклу первинного суб'єкту господарювання. Нецінова конкуренція. Стратегія підвищення якості товару як важливий чинник нецінової конкуренції. Система показників якості промислової продукції. Показники якості послуг. Система забезпечення конкурентоспроможності ринкових продуктів. Міжнародні стандарти ISO. Сучасні інструменти та організація контролю якості готової продукції. Міжнародна сертифікація продукції.

Тема 3. Середовище формування міжнародної конкурентної стратегії підприємства.

Фактори конкурентного середовища: елементи внутрішнього, зовнішнього, національного, міжнародного та глобального рівнів. Фактори посилення конкуренції. Аналіз діяльності конкурентів. Співвідношення конкурентного потенціалу, конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємства.

Тема 4. Показники міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Принципи формування системи показників конкурентоспроможності. Факторна модель формування оцінки конкурентоспроможності. Методи оцінки конкурентоспроможності.

Розділ 2. Система і процес управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 5. Інституційні технології управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.

Сучасні зміни факторного поля міжнародної конкурентоспроможності, домінування інституційних передумов міжнародної конкурентоспроможності над виробничо-орієнтованими передумовами. Зміна співвідношення «держава-підприємство». Держава як суб'єкт інституційних технологій.

Тема 6. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності.

Система конкурентних стратегій підприємства. Види, принципи та методологія формування стратегій. Стратегії конкурентної поведінки підприємства.

Тема 7. Особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств Харківського регіону та регіонів України.

Визначення конкурентоспроможності регіону. Принципи та напрями формування конкурентоспроможності регіонів. Кластерний підхід до управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Умови забезпечення міжнародної конкурентоспроможності регіонів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи управління міжнародною конкурентоспроможністю												
Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки	23	4	4			15	21	1				20
Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку	19	2	2			15	22	2				20
Тема 3. Середовище формування міжнародної конкурентної стратегії підприємства	19	2	2			15	21	1				20
Тема 4. Показники міжнародної конкурентоспроможності підприємства	19	2	2			15	21	1				20
Разом за розділом 1	80	10	10			60	85	5				80
Розділ 2. Основи організації наукового дослідження в економіці												
Тема 5. Інституційні технології управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства	24	2	2			20	21	1				20
Тема 6. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності	22	2	2			18	22	2				20
Тема 7. Особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств Харківського регіону та регіонів України	24	2	2			20	22	2				20
Разом за розділом 2	70	6	6			58	65	5				60
Всього годин	150	16	16			118	150	10				140

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Конкуренція в системі ринкової економіки.	4
2	Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку.	2
3	Середовище формування міжнародної конкурентної стратегії підприємства	2
4	Показники міжнародної конкурентоспроможності підприємства.	2
5	Інституційні технології управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.	2
6	Стратегії міжнародної конкурентоспроможності	2
7	Особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств Харківського регіону та регіонів України	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Особливості прояву міжнародної конкуренції в сучасних умовах	15
2	Визначення видів конкуренції на конкретному зовнішньому ринку	15
3	Підготовка до обговорення характеристик середовища формування конкурентної стратегії підприємства	15
4	Вивчення системи показників конкурентоспроможності конкретного кластера	15
5	Визначення сильних та слабких сторін національної економіки України	20
6	Аналіз національного ромба конкурентоспроможності України	18
7	Аналіз конкретного кластера України	20
	Разом	118

6. Контрольна робота

Зміст завдання:

Проаналізувати розвиток одного з кластерів в Україні за запропонованим планом:

Вступ. Загальна характеристика розвитку конкретного сектору економіки

1. Огляд країни (України) в контексті розвитку конкретного кластера. Економічні показники розвитку економіки за основними напрямками за останні 2 роки.
2. Аналіз національного ромба конкурентоспроможності України за основними елементами ромба з конкретизацією змісту:
 - факторні умови,

- умови внутрішнього попиту,
 - споріднені та підтримуючі галузі,
 - структура та стратегія фірм, внутрішньогалузева конкуренція.
3. Сильні та слабкі сторони національної економіки України.
 4. Виклики економіки України (проблеми, які необхідно вирішити невідкладно).
 5. Огляд конкретного сектору економіки України.
 6. Аналіз розвитку кластера.
 7. Рекомендації для розвитку кластера.

Рекомендований обсяг-15-20 сторінок

7. Методи контролю екзамен

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей у вигляді:

- опитування,
- виконання дослідно-аналітичних завдань,
- підготовки доповідей та презентації.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуал не завдання	Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		25		60	40	100
5	5	5	5	5	5	5						

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник.- К.: Таксон, 2009, 704 с.
2. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Жаліло Я.А., Базилюк Я.Б., Белінська Я.В., Давиденко С.В. та ін. / За ред. Я.А. Жаліла: Монографія. – К.: НІСД, 2005. – 388с.
3. Конкурентоспроможність економіки України: стан та перспективи підвищення/ За ред. І.В.Крючкової.- К.:Основа, 2007.- 488 с.
4. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник/ За редю проф. І.О. Піддубного.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006 - 270 с.
5. Портер М. Междунвродная конкуренция: конкурентные преимущества стран/ Пер. с англ.- М.: Международные отношения, 1993.- 896 с.

Допоміжна література

1. Задорожний Г.В. Ценностная конкурентоспособность как новая стадия международной конкуренции// Социальная экономика.- 2010.-№1.- С. 106-133.
2. Задорожний Г.В. Стадия интеллекта в модели национальных конкурентных преимуществ/ Г.В. Задорожний, А.О. Москвина.- Режим доступа к ресурсу : <http://zadorozhnyi.name/publikatsii>
3. Дуна Н.Г. Институционально-правовые и финансовые механизмы обеспечения инновационной деятельности: международный опыт//Глобальні та локальні проблеми соціально-економічного розвитку України: колективна монографія.- Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2013.-500 с. (с. 315-323)
4. Дуна Н.Г. Взаимодействие науки, образования и бизнеса как институт современной хозяйственной системы// Китай: опыт сопряжения глобальных и национальных трансформаций в «посткризисе»: коллективная монография/ С.В. Беренда, Ван Сяодун, Н.А. Галуцких и др.; под общ. ред А.Н.Коломиец.- Х: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013- с. 30-41.
5. Дуна Н.Г., Осадчук М.О. Сучасні чинники інноваційно спрямованих трансформацій національних економічних систем// Конкурентні стратегії її національного виробника на зовнішніх ринках: Збірник наукових праць за матеріалами Науково-практичної конференції з міжнародною участю 2 грудня 2014.- Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. с.53-59.
6. Дуна Н.Г., Олійник О.І Институціональні засади реалізації зовнішньоекономічної діяльності в контексті інтеграції України у світове господарство// М.І. Туган-Барановський: творча спадщина та сучасна економічна наука. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції до 150-річчя з дня народження М.І. Туган-Барановського (15-16 жовтня 2015) / відп. ред. О.І. Давидов. - Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. - 524 с., с. 332-337
7. Дуна Н.Г. Інноваційні механізми формування національних конкурентних переваг.- У монографії :Національні конкурентні переваги: виклики тисячоліття: Монографія.- Х: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011.-194 с. (с.38-51). Ред. колегія проф. Александров, проф. Булаєнко Л.І., проф. Коломієць Г.М
8. Дуна Н.Г. Институционально-правовые и финансовые механизмы обеспечения инновационной деятельности: международный опыт// Глобальні та локальні проблеми соціально-економічного розвитку України: колективна монографія.- Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2013.- с. 315-323.
9. Дуна Н.Г. Взаимодействие университетов, государства и бизнеса в инновационной сфере //Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації: збірник

- наукових статей учасників П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції /ПНПУ ім. В.Г.Короленка.- Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013.- с. 153-155.
10. Дуна Н.Г., Консолідація управлінської інформації для обґрунтування доцільності злиття та поглинання компаній/ Н.Г.Дуна, М.В.Шостак // Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 1 лют. 2013 р., Харків. — Х., 2013. — с. 441-443.
 11. Дуна Н.Г. Новые подходы в активизации научно-исследовательской и внедренческой деятельности: зарубежный опыт// Межрегиональное и приграничное сотрудничество: материалы междунар. науч.-практ. конф. г.Белгород, 8-12 апр. 2013 г.; под ред. проф. В.П.Бабинцева.- Белгород; Харьков: ИД «Белгород», НИУ «БелГУ», 2013- с. 73-75.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Законодавство України [Електронний ресурс]/ Режим доступу до ресурсу www.rada.gov.ua

<http://zakon.rada.gov.ua>

Офіційний сайт Держстат України [Електронний ресурс]/ Режим доступу до ресурсу

www.ukrstat.gov.ua